

Andrzej Miszczuk

Euroregiony - nowa forma współpracy Polski z sąsiadami

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio K, Politologia 23, 37-45

1995/1996

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Zakład Praw Człowieka Wydziału Politologii UMCS

ANDRZEJ MISZCZUK

Euroregiony — nowa forma współpracy Polski z sąsiadami

Euregions — New Form of Cooperation with Polish Neighbours

WSTĘP

Idea euroregionów narodziła się w Europie Zachodniej po zakończeniu II wojny światowej. Chodziło w niej o zapobieżenie powtórzeniu się tak niszczącego konfliktu i zastąpienie nienawiści między narodami ich wzajemną współpracą.

Pierwotnym impulsem do tworzenia euroregionów były zatem przesłanki polityczne zmierzające do niwelowania agresji między narodami. By działania te były skuteczne, powinny być prowadzone na poziomie władz lokalnych, formalnych i nieformalnych grup społecznych oraz poszczególnych jednostek, a nie tylko na szczeblu centrum politycznego. W początkowym okresie tworzenia euroregionów szczególnego znaczenia dla więzi transgranicznych nabrała współpraca kulturalna.

Często kontakty transgraniczne, przybierające formę euroregionu, stały się impulsem do zawierania międzypaństwowych traktatów o dobrym sąsiedztwie i współpracy. Bez wątplenia dzisiejsza integracja zachodnioeuropejska sięga swymi korzeniami również do takich inicjatyw jak euroregiony.

Wydaje się, że tworzenie euroregionów może być dobrym sposobem zwalczania nacjonalizmu tak groźnego w Europie Środkowej i Wschodniej oraz zapoczątkowania działań w kierunku integracji z Europą Zachodnią.

Szybko okazało się także, że obok celów politycznych euroregiony z powodzeniem realizują cele ekonomiczne, związane z ożywieniem gospodarczym zacofanych, peryferyjnie położonych obszarów czy też restrukturyzacją ich gospodarek. Wydaje się, że ten aspekt funkcjonowania euroregionów nie jest bez znaczenia dla krajów Europy Środkowej i Wschodniej.

Budowanie wzajemnego zaufania i kreowania korzyści z transgranicznej współpracy lokalnej i regionalnej jest szczególnie ważne dla naszego kraju, który nie zmieniając położenia ani obszaru, w latach 90. całkowicie zmienił swoich sąsiadów.

IDEA EUROREGIONÓW I PRZYKŁADY JEJ REALIZACJI W EUROPIE ZACHODNIEJ

Pojęcia *euroregion* używa się do określenia obszaru dobrowolnej współpracy przygranicznej w sprawach gospodarczych, społecznych, kulturalnych itp. pomiędzy dwoma lub większą liczbą państw i ich władzami lokalnymi. Euroregion stanowi ograniczony geograficznie obszar, na który składają się części terytoriów państw, które zgodziły się na koordynowanie swych działań w różnych dziedzinach, oczywiście przy poszanowaniu prawa wewnętrznego.¹ Nie jest zatem euroregion bytem ponadpaństwowym i nie zastępuje działań odpowiednich władz poszczególnych państw.

Sama instytucja euroregionu może mieć osobowość prawną bądź jej nie mieć. Może być utworzona zgodnie z międzynarodowym prawem publicznym, ale praktykowane są także inne rozwiązania.²

Odrębnym zagadnieniem jest struktura organizacyjno-administracyjna euroregionu. Zależy ona od struktury przestrzennej i jej specyfiki oraz zakresu problematyki, jaka stała się podstawą utworzenia euroregionu. Uwarunkowania te powodują duże zróżnicowanie przyjętych w praktyce rozwiązań. We wszystkich jest jednak zapewniony duży wpływ ciał kolegialnych, reprezentujących interesy stron tworzących euroregion, na decyzje o charakterze strategicznym.

Najczęściej dziedzinami współpracy są: ochrona środowiska, rozwój infrastruktury technicznej, zwłaszcza związanej z przejściami granicznymi, planowanie przestrzenne, turystyka, kultura, ochrona przed katastrofami, ochrona zdrowia, ale także restrukturyzacja przemysłu i rolnictwa.

Obecnie w Europie działa kilkadziesiąt regionów współpracy transgranicznej. Jednym z najstarszych jest powołany w połowie lat 60. niemiecko-

¹ „Biuletyn Euroregionu Karpackiego” 1993, nr 1, s. 1-3.

² O. Freeman, P. Pulikowski, *Samorządy terytorialne a współpraca transgraniczna*, Warszawa 1992, s. 16.

-holenderski *Euregio*. Obejmuje on 103 gminy, miasta i powiaty niemieckie i holenderskie o łącznej powierzchni 6,8 tys. km², zamieszkałe przez około 950 tys. Holendrów i 850 tys. Niemców.³

Najwyższym organem władz *Euregio* jest Rada, składająca się z 25 Holendrów i 25 Niemców wybranych pośrednio, proporcjonalnie do liczby mieszkańców z rad gminnych, miast i powiatów, z uwzględnieniem podziału terytorialnego i udziału partii zasiadających w parlamentach narodowych.

Organem wykonawczym Rady jest Prezydium i Sekretariat. Oprócz tego działają grupy robocze (codziennych problemów granicznych, turystyki, ochrony zdrowia i ochrony przed katastrofami), a także komisje (gospodarki, transportu, socjalna, technologii, rolnictwa, kultury, edukacji i turystyki).

Podstawą działań *Euregio* jest budżet, na którego dochody składają się: samoopodatkowanie ludności w wysokości 1 marki rocznie w przeliczeniu na 1 mieszkańca oraz dotacje w ramach różnych programów Unii Europejskiej (m.in. INTERREG, INTERREG 2 itp.).

Drugim dobrze znanym euroregionem jest niemiecko-francusko-szwajcarski *Regio*. Jego początki sięgają także połowy lat 60. Tworzą go po stronie szwajcarskiej: 2 półkantony i 7 powiatów, po stronie francuskiej: 2 departamenty i 1 powiat oraz po stronie niemieckiej: 5 okręgów.

Euroregion ten zamieszkały jest przez 2,1 mln ludności, z tego na część szwajcarską przypada 580 tys., francuską 770 tys., a na niemiecką 750 tys.⁴

Najwyższym organem władzy *Regio* jest Międzynarodowa Komisja Niemiecko-Francusko-Szwajcarska i jej podporządkowane dwa komitety, a mianowicie: Trójstronny Komitet Międzyregionalny (F-D-CH) i Dwustronny Komitet Międzyregionalny (F-D). W ramach tych komitetów działa 7 grup roboczych zajmujących się: polityką regionalną w dziedzinie transportu, ochroną środowiska, regionalną polityką gospodarczą, środkami przekazu, kulturą, transportem kolejowym oraz zagospodarowaniem przestrzennym.

W euroregionie *Regio* przyjęto różny status prawny w odniesieniu do poszczególnych jego części. Część szwajcarska (*Regio Basiliensis*) jest stowarzyszeniem prywatnym podlegającym szwajcarskiemu prawu cywilnemu, część francuska (*Region Górnego Renu*) jest w świetle prawa francuskiego stowarzyszeniem lokalnym, a część niemiecka (*Freiburger Regio Gesellschaft*) według prawa niemieckiego ma status stowarzyszenia.

Oba euroregiony *Euregio* i *Regio* podawane są jako przykłady przełamania historycznych konfliktów narodowych między Niemcami a Holandią

³ T. Sumień, *Euregio — pierwszy w Europie region transgraniczny*, Warszawa 1992, maszynopis powielony, s. 3.

⁴ *Regiony transgraniczne w Europie: struktura, lokalizacja cele*, „Materiały i Dokumenty BSE” 1993, nr 66, s. 28-39.

oraz między Niemcami a Francją. *Regio* ukazuje także możliwości współpracy między krajami należącymi i nie należącymi do Unii Europejskiej (Szwajcaria).

Największe sukcesy gospodarcze *Euregio* związane są z promowaniem i wdrażaniem nowych technologii, dzięki czemu dokonana się restrukturyzacja przemysłu tego euroregionu. Z kolei w *Regio* najbardziej widocznymi przejawami współpracy gospodarczej są inwestycje infrastrukturalne, w tym zwłaszcza wspólne lotnisko.

Zarówno w jednym, jak i w drugim euroregionie współpraca transgraniczna rozwijała się etapami. W pierwszym skoncentrowano się na tworzeniu ośrodków informacji i doradztwa prawnego, w drugim na współpracy kulturalnej, a dopiero w trzecim na współpracy gospodarczej.

EUROREGIONY WZDŁUŻ GRANIC POLSKI

U zbiegu trzech granic: polskiej, czeskiej i niemieckiej powstał w 1991 roku, pierwszy w krajach Europy Środkowo-Wschodniej region współpracy transgranicznej — euroregion *Nysa*.

Euroregion ten tworzą trzy związki komunalne: czeski (Północne Czechy), niemiecki (region górnołużyczko-dolnośląski) i polski (woj. jeleniogórskie).

Obszar euroregionu *Nysa* wynosi 11,8 tys. km² i jest zamieszkały przez ok. 1,6 mln ludności, z czego w Niemczech ok. 700 tys., w Czechach ok. 400 tys., a w Polsce 500 tys.⁵

Przy tworzeniu tego euroregionu stawiano sobie cztery cele:

- usunięcie negatywnego oddziaływania granic państwowych,
- poprawę poziomu życia mieszkańców,
- poprawę stanu naturalnych i kulturowych warunków życia,
- rozwój potencjału gospodarczego.

Priorytetowymi zadaniami Euroregionu *Nysa* są:

- 1) wypracowanie regionalnego planu rozwoju gospodarczego,
- 2) zwiększenie przepustowości granic z uwzględnieniem regionalnych i ponadregionalnych powiązań transportowych oraz wymogów ruchu turystycznego,
- 3) wypracowanie wspólnego programu sanacji ekologicznej (zwłaszcza Sudetów),

---

⁵ A. Szumowski, *Procesy tworzenia się euroregionów na zachodniej granicy Polski* [w:] T. Borys, Z. Panasiewicz (red.), *Metodyczne i praktyczne problemy statystyki euroregionów*, Warszawa-Jelenia Góra 1994, s. 20–22.

4) stworzenie wspólnego systemu informacyjno-komunikacyjnego łączącego poszczególne części euroregionu.

Struktura organizacyjna euroregionu *Nysa* jest zbliżona do struktury *Eu-regio*. Najważniejszym organem władzy jest 30-osobowa Rada Euroregionu (po 10 członków z każdej strony), na czele z 3 osobowym Prezydium. Organem wykonawczym jest Sekretariat, składający się z części polskiej, czeskiej i niemieckiej. Działa ponadto 7 grup roboczych zajmujących się: ekologią i energetyką; planowaniem regionalnym, infrastrukturą, turystyką i komunikacją; kulturą, oświatą, młodzieżą i zabytkami; gospodarką i rolnictwem; bezpieczeństwem i ochroną przed katastrofami; zdrowiem i problemami socjalnymi, administracją państwową i samorządową.

Najważniejszą barierą, występującą zwłaszcza po stronie polskiej i czeskiej, utrudniającą funkcjonowanie euroregionu *Nysa* są finanse. Składki członkowskie (po polskiej stronie 1500 zł rocznie od 1 mieszkańca każdej gminy należącej do euroregionu, w Czechach — 1,5 korony, w Niemczech — 40 fenigów) wystarczają na pokrycie kosztów funkcjonowania trzech biur, nie mogą natomiast stanowić źródła finansowania wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych.⁶

Natomiast największe dotychczasowe efekty współpracy transgranicznej w ramach euroregionu *Nysa* występują w sferze kultury, nauki i oświaty.⁷

Drugim, ze względu na czas powstania, euroregionem z udziałem Polski są *Karpaty*. Euroregion ten został powołany do życia w 1993 roku i obejmuje regiony przygraniczne Polski (województwa: krośnieńskie i przemyskie), Słowacji (powiaty Bardejov, Michalowice, Švidník, Vranov, Trebišov, rejon i miasto Koszyce oraz okręg Preszow), Węgier (okręgi: Hajdu-Bihar, Hews, Borsod-Abauj-Zemplen, Szabolcs-Szatmar-Berg, Szolnok-Megyer) i Ukrainy (obwody: zakarpacki, lwowski i iwanofrankowski).⁸ Obecny obszar tego euroregionu wynosi ok. 70 tys. km² i zamieszkały jest przez ok. 8 mln ludności.

Za najważniejszy cel Euroregionu *Karpaty* uważa się rozwój współpracy produkcyjno-handlowej. Natomiast współpracę kulturalną łączy się z rozwojem turystyki i działaniami na rzecz ochrony środowiska, w tym zwłaszcza z powołaniem międzynarodowego rezerwatu biosfery w Karpatach Wschodnich. Wydaje się, że obecnie najbardziej zaawansowane są prace związane z realizacją tego ostatniego przedsięwzięcia. Pod auspicjami euroregionu od-

⁶ J. Jakubiec, *Euroregion Nysa — stan i główne problemy*, [w:] *Metodyczne...*, s. 29–33.

⁷ K. Miros, *Euroregion Nysa*, [w:] P. Eberhardt, K. Miros (red.), *Węzłowe problemy współpracy przygranicznej*, Warszawa 1994, s. 75–84.

⁸ J. Węgrzyn, *Informacja o Euroregionie Karpackim*, [w:] *Metodyczne...*, s. 85–88.

bywają się liczne imprezy targowo-wystawiennicze, działa Regionalne Biuro Współpracy Gospodarczej w Krośnie z perspektywą przekształcenia się w euroregionalne centrum biznesu.

Pod względem struktury organizacyjnej i sposobu funkcjonowania euroregion *Karpaty* wzoruje się na *Regio*. Do realizacji celów euroregionu powołano trzy komisje do spraw:

- współpracy gospodarczej z podkomisją do spraw turystyki,
- współpracy naukowo-kulturalnej,
- ekologii i ochrony środowiska.

Nie ulega wątpliwości, że obszar euroregionu *Karpaty* to typowy region mniejszości narodowych, o trudnej przeszłości i resentymentach, cechujący się ponadto bardzo dużym zróżnicowaniem poziomu rozwoju społeczno-ekonomicznego.⁹ Może to powodować konflikty interesów, co będzie wpływać na skuteczność realizacji zakładanych celów.

W roku 1994 powstał na granicy polsko-słowackiej kolejny euroregion — *Tatry*, z siedzibami w Nowym Targu i Kieżmarku. Jego działalność ukierunkowana jest na: współpracę gospodarczą, budowę infrastruktury, budowę jednolitego systemu informacyjnego, rozwój turystyki i swobodne poruszanie się turystów w jego obszarze, wspólne działania zmierzające do ochrony środowiska naturalnego, rozwój przygranicznej współpracy w zakresie handlu i drobnego przemysłu, inicjowanie budowy nowych przejść granicznych, rozszerzanie współpracy kulturalnej, oświatowej i sportowej.

Konkretnymi zagadnieniami wymagającymi szybkiego rozwiązania w ramach euroregionu *Tatry* są między innymi¹⁰:

- ograniczenie transgranicznych zanieczyszczeń wód i powietrza, chodzi tu zwłaszcza o ścieki z zakładów chemicznych w Popradzie, zagrażające dolinie Dunajca,
- uregulowanie problemu własności gruntów obywateli polskich po stronie słowackiej itp.

Organami euroregionu są: Kongres (70 delegatów, po 35 z każdej ze stron), Rada (po 6 członków z Polski i Słowacji), sekretarze oraz komisje (gospodarcza, ochrony środowiska, kultury, informacji).

Oprócz trzech już funkcjonujących euroregionów z udziałem Polski, zaawansowane są prace nad powołaniem czterech kolejnych: trzech na pograniczu polsko-niemieckim (*Nysa-Szprewa-Bóbr*, *Pro Europa Viadrina*, *Pomerania*) oraz jednego u zbiegu granicy polsko-białorusko-ukraińskiej (*Bug*).

⁹ J. Grzeszczak, *Euroregiony z udziałem Polski*, [w:] M. Rościszewski (red.) *Współczesna geografia polityczna*, Warszawa 1993, s. 91–95.

¹⁰ M. Jakubowski, *Perspektywy współpracy w obszarze pogranicza polsko-słowackiego* [w:] M. Rościszewski (red.), *op.cit.*, s. 102.

Euroregion *Nysa-Szprewa-Bóbr* obejmuje po stronie niemieckiej 3 powiaty (Forst, Guben, Spremberg), 2 gminy (Eisenhuetenstadt i Cottbus) oraz miasto Cottbus, a po stronie polskiej 6 miast (Zielona Góra, Gubin, Jasień, Żary, Żagań, Nowogród) oraz 12 gmin zielonogórskich.

Koncepcja współpracy gospodarczej ma polegać na restrukturyzacji największego na Środkowym Nadodrzu kombinatu przemysłowego EKO Stahl AG jako funkcjonującego po obu stronach Odry „Parku Gospodarczego — Most Odrzański”. Ponadto przewiduje się modernizację i rozwój dróg lokalnych, zwłaszcza rokadowych, otwarcie nowych lokalnych przejść granicznych, rozwój współpracy kulturalnej oraz odtwarzanie starych imprez regionalnych, takich jak targi warzyw w Gubinie.¹¹ Z kolei euroregion *Pro Europa Viadrina* obejmuje 11 polskich gmin zrzeszonych w Związku Gmin Gorzowskich i 8 gmin należących do Stowarzyszenia Gmin Lubuskich, a po stronie niemieckiej miasto Frankfurt nad Odrą oraz 4 powiaty: Bad Freienwalde, Strausberg, Seeelow i Fuerstenwalde. W ramach współpracy transgranicznej przewiduje się¹²:

- wspólną modernizację infrastruktury komunalnej,
- rozwój turystyki (z próbą wykorzystania rzeki Odry),
- uruchamianie przejść granicznych o znaczeniu lokalnym,
- wymianę kulturalno-oświatową i naukową przy współpracy z ośrodkiem naukowym we Frankfurcie (uniwersytet niemiecko-polski),
- podjęcie próby odbudowy odrzańskiej drogi wodnej.

Ostatnim, najbardziej na północ wysuniętym euroregionem przy granicy zachodniej Polski jest *Pomerania*. W skład tego euroregionu wchodziłyby: południowo-wschodnia Skania (Szwecja), Bornholm (Dania), części 2 landów niemieckich (Meklemburgii i Brandenburgii) oraz województwo szczecińskie. Łączna powierzchnia tak zakreślonego euroregionu wynosiłaby ok. 22 000 km², a zamieszkała byłaby przez ponad 2 mln ludności.¹³ Strona niemiecka proponowała też ograniczenie zasięgu *Pomeranii* do obszaru współpracy polsko-niemieckiej.¹⁴

Celami euroregionu byłoby współdziałanie w dziedzinie ochrony wód Bałtyku oraz wspólne wykorzystywanie gospodarcze położenia nadbałtyckiego (turystyka, rybołówstwo itp.).

¹¹ Szumowski, *op. cit.*, s. 22-23.

¹² *Ibid.*, s. 23-24.

¹³ T. Persz, 1994, *Informacja o Euroregionie Pomerania*, [w:] *Metodyczne...*, s. 75-84.

¹⁴ W grudniu 1995 roku powołano do życia Euroregion Pomerania jako obszar współpracy polsko-niemieckiej.

Jedynym jak dotychczas regionem współpracy transgranicznej między Polską a państwami powstałymi po rozpadzie ZSRR jest euroregion *Bug*, obejmujący swym zasięgiem 5 województw polskich: lubelskie, białkopodlaskie, chełmskie, tarnobrzeskie i zamojskie oraz obwód brzeski na Białorusi i wołyński na Ukrainie. Obszar ten obejmuje aż ok. 82 tys. km² i zamieszkały jest przez 5,1 mln osób.¹⁵ A. Kukliński¹⁶ podkreśla, że euroregion *Bug* jest w pewnym sensie unikalnym fragmentem starej i nowej przestrzeni europejskiej. Jego przestrzeń internalizuje granicę pomiędzy cywilizacją rzymską a bizantyjską oraz granicę pomiędzy obszarami o różnym stopniu zaawansowania w tworzeniu nowoczesnej gospodarki kapitalistycznej oraz o różnym stopniu obciążenia przeszłością komunistyczną.

Celami powołania euroregionu *Bug* jest organizowanie i koordynowanie wspólnych działań na rzecz rozwoju współpracy transgranicznej w dziedzinie: gospodarki, ekologii, kultury, oświaty i nauki oraz ochrony zdrowia, a także ułatwianie kontaktów między mieszkańcami euroregionu.¹⁷

P. Eberhardt¹⁸ delimitując potencjalne regiony współpracy przygranicznej na obszarze pogranicza wschodniego, opierając się na przebiegu szlaków komunikacyjnych i podobieństwie problemów, wydzielił dwa obszary w ramach euroregionu *Bug*: lubelsko-wołyński i podlasko-poleski. Wydaje się, że do rozważenia pozostaje fakt, czy nie lepiej utworzyć dwa mniejsze euroregiony: polsko-białoruski i polsko-ukraiński w miejsce jednego zbyt dużego.¹⁹

PODSUMOWANIE

Na zakończenie rozważań warto podkreślić, że instytucja euroregionu jest sprawdzonym w Europie Zachodniej instrumentem rozładowywania konfliktów narodowościowych a także stymulowania rozwoju oraz restrukturyzacji struktur gospodarczych w zacofanych obszarach przygranicznych. Przykładami w tym zakresie mogą być dwa regiony transgraniczne: *Euregio* i *Regio*.

¹⁵ A. Miszczuk, *Próba delimitacji Euroregionu Bug*, [w:] M. Bałtowski (red.), *Euroregion Bug*, t. I, Lublin 1994, s. 183–190.

¹⁶ A. Kukliński, *Euroregion Bug jako laboratorium nowej przestrzeni europejskiej*, [w:] M. Bałtowski (red.), *op. cit.*, s. 13–18.

¹⁷ A. Miszczuk, *Zarys koncepcji nadbużańskiego regionu transgranicznego*, [w:] P. Eberhardt, T. Komornicki, *Problematyka wschodniego obszaru pogranicza*, Warszawa 1993, s. 215–226.

¹⁸ P. Eberhardt, *Problematyka tzw. euroregionów na wschodnim pograniczu Polski*, [w:] Eberhardt, Miros, *op. cit.*, s. 69–72.

¹⁹ We wrześniu 1995 r. powołano polsko-ukraiński Euroregion Bug obejmujący województwa: chełmskie, lubelskie, tarnobrzeskie, zamojskie oraz obwód wołyński.

Powstanie nowych państw w Europie Środkowo-Wschodniej, czemu towarzyszy fala nacjonalizmu oraz przebiegająca nie bez oporów transformacja ich gospodarek, powodują konieczność tworzenia nowych jakościowo powiązań międzynarodowych. Jedną z właściwych form w tym zakresie wydaje się tworzenie euroregionów. Szybciej powstają one wzdłuż polskiej granicy zachodniej, oporniej na granicy wschodniej i południowej. Wydaje się, że pomimo trudności przy ich powstawaniu, przyniosą one spodziewane efekty w postaci współpracy gospodarczej, kulturalnej itp. na szczeblu lokalnym, co stanowić będzie solidną podstawę do kontaktów na szczeblu rządowym.

SUMMARY

Euroregions — new form of cooperation with Polish neighbours

The institution of Euroregion is a proved instrument of the easing of ethnic conflicts in the Western Europe. At the same time it stimulates the development and reconstruction of economically weak regions located along state frontiers.

Poland tries to use this positive model of cooperation in contacts with Germany, Slovakia, Ukraine and Byelorussia.

In spite of early difficulties in creation of Polish Euroregions they succeeded as they have initiated new links between border populations based on local and regional cooperation.